

PhDr. Lubomír Zaorálek
ministr kultury

V Praze dne 29. března 2021

Vážený pane Šporcle,

děkuji za Váš zájem o stav kultury za koronavirové epidemie. Doba je hektická, ale stále platí slova Jana Wericha: „Člověk potřebuje ke štěstí a spokojenosti nejenom pohodlí tělesné, ale i duševní. Kultura a civilizace musí jít ruku v ruce.“ Dnes je naším hlavním úkolem přežít a ulevit přetíženým zdravotníkům. Zároveň však musíme zajistit, aby po porážce nemoci se mohl náš život vrátit k normálu. Nejhorší, co by nás mohlo potkat, by bylo zjištění, že se kultura stala obětí epidemie a mele z posledního. To se však nestane. Mohu Vás ujistit, že s kolegy v resortu děláme vše pro to, aby nákazou napáchané škody byly co nejmenší.

Jsem vděčný České televizi, že o Vašem dopisu, který jsem si stáhl z facebooku, jsme mohli vést debatu již v jejím vysílání. Protože si ale přeji, aby Vámi nadnesené otázky nebyly zapomenuty a nenabraly po Vaší schůzce s premiérem, ministryní financí a ministrem průmyslu, na níž jsem nebyl kvůli možná předvolebnímu marketingu hnutí ANO přizván, jepičí osud, nabízím svoji písemnou reakci.

Nestojím o to, aby se stav a osud kultury dostal do zajetí předvolebních politických intrik. Musím proto narovinu uvést: kultura je velmi důležitá, ale chápu, že vláda musela v posledních týdnech přistoupit k řadě restrikcí kvůli záchraně životů a zdraví. Vše navíc zkomplikoval fakt, že od ledna čelíme infekčnějším a pro životy lidí nebezpečnějším mutacím viru a klíčové pro nás všechny se stalo teď zabránit kolapsu zdravotního systému. Až se nám toto podaří, věřím, že se nám v půlce dubna podaří vrátit děti do škol, včetně všech uměleckých. Souhlasím totiž s Vámi, že mnoho měsíců online výuky má na žáky a studenty devastační vliv.

Ani za epidemie však kultura existovat nepřestala. Ačkoliv nechci exhibovat a přetahovat se o mediální zájem s ministrem zdravotnictví, tak využívám každou příležitost o ní hovořit. S kolegy pořádáme pracovní schůzky a videokonference se zástupci všech oblastí kultury a rozdáváme rozhovory. Mapujeme situaci, nasloucháme příběhům z praxe, vysvětlujeme naše plány i aktuální programy podpory. Za velmi cennou pokládám pracovní skupinu pro obnovu kultury, v jejímž rámci hovoříme s představiteli všech segmentů kultury – malých i velkých divadel, hudebních i filmových festivalů, koncertů, kin i nezávislé scény. Mně samotnému záleží především na udržení regionální kultury. Ještě před epidemií se nám podařilo splatit dluh minulých vlád a zvýšit mzdy těch dosud nejopomíjenějších pracovníků v kultuře jako jsou knihovníci, ale také regionální divadelníci a hudebníci, kteří za svá vystoupení nepobírají žádné vysoké honoráře. Nehodlám teď ani kvůli pandemii nad nimi zlomit hůl.

Ve Vašem dopisu se bohužel objevuje několik nepřesností. Dovolte mi například vyvrátit mýtus, že státem dotovaná nezisková kultura podporovaná je a ta zisková nikoli. Jen na covidovou pomoc živé kultuře šlo v minulém roce 2,2 miliardy korun, z čehož téměř polovina této částky šla OSVČ a podnikatelům v kultuře, k nimž patříte i Vy v obou kategoriích, tedy Vaše agentura i Vy osobně jako OSVČ.

Jak jsem už uvedl dne 8. března v dopisu lidem pracujícím v kulturní sféře, od vypuknutí epidemie bylo spuštěno několik programů financovaných ze státního rozpočtu. Hned v dubnu minulého roku jsme začali pomáhat neziskovému profesionálnímu živému umění tzv. záchranným balíčkem ve výši jedné miliardy korun. Byl určen pro ty, kteří jsou pravidelnými adresáty dotací. Součástí tohoto záchranného balíčku byl i program pro podporu streamování kultury prostřednictvím digitálních platform ve výši 30 milionů korun, který znáte, protože Vaše firma jej jako mnoho dalších rovněž využila. Letos byl program Kulturní aktivity navýšen na 664 milionů korun. Program státní podpory profesionálních divadel, symfonických orchestrů a pěveckých sborů byl navýšen dokonce na 700 milionů. V nedávné novele zákona o státním rozpočtu bylo ministerstvu kultury alokováno dalších 500 milionů, které v nejbližší době rozdělíme na podporu jak živého umění, tak veřejně přístupných památek, muzeí a galerií. Kromě výrazného navýšení peněz pro neziskové kulturní organizace jsme také výrazně rozvolnili podmínky pro čerpání dotací – oproti minulým letům je tak možné z dotace hradit provozní náklady (mzdové náklady, pronájem), stejně jako akci, která nebyla kvůli epidemii v plném rozsahu realizovatelná, ale byly vynaloženy náklady na její přípravu, na smluvní závazky apod. Tyto prostředky jsme doporučili využít též na zajištění pravidelného covidového testování ve všech kulturních institucích.

Vedle pomoci neziskové kultuře jsme spolu s resortem průmyslu a obchodu v minulém roce připravili pro soukromé firmy i jednotlivce podnikající v kultuře dotační program COVID – Kultura. Na první dvě výzvy jsme od vlády obdrželi 900 milionů korun. Na třetí výzvu, jejíž část běží teď (pro firmy z živého umění i OSVČ), jsme dostali 800 milionů. Nezapomněli jsme ani na filmaře, kina a další. V únoru tohoto roku vyhlásil proto Státní fond kinematografie samostatnou výzvu pro audiovizi, na kterou je alokováno 200 milionů korun. Ta se skládá ze dvou částí: první pomáhá firmám (zahrnuje produkce i kina), druhá OSVČ. V této chvíli je již rovněž vyhlášena 3. výzva dotačního programu COVID - Kultura, zatím pro OSVČ, které za měsíc únor a březen dostanou částku ve výši 60 000 korun tak, jako to bylo v posledním čtvrtletí minulého roku. Jsem rád, že se nám oproti podzimní výzvě podařilo vedle scénických umění podporu rozšířit ještě o profese z oblasti výtvarného umění, literatury a audiovize. Administrace 3. výzvy dotačního programu COVID – Kultura pro OSVČ opět připadla ministerstvu kultury. Druhá část této výzvy pro firmy v kultuře bude vypsána ministerstvem průmyslu a obchodu v nejbližší době a peníze v ní se budou rozdělovat za období leden – květen 2021. Parlament po vyhlášení naší výzvy pro OSVČ schválil také tzv. kompenzační bonus, který vyplácí ministerstvo financí ve výši 1000 korun denně. Dnes jsme na vládě schválili jeho pokračování v nezměněné výši i na duben a budou ho moci čerpat také OSVČ v kultuře.

Nesedí ani další Váš výrok, že OSVČ dostávají 10 000 měsíčně (po odečtení sociálního a zdravotního pojištění). Pojďme si shrnout veškerou finanční pomoc pro OSVČ: Od března – srpna 2020, tedy na 6 měsíců byly OSVČ odpuštěny zálohy na zdravotní a sociální pojištění, což činí cca 30 000 korun. Od 12. 3. – 30. 4. 2020 se vyplácela tzv. pětadvacítká (25 000 korun). Od října 2020 do dubna 2021 mohou OSVČ buď čerpat kompenzační bonus, anebo adresný příspěvek pro OSVČ v kultuře v rámci dvou výzev COVID – Kultura (říjen 2020 –

březen 2021), vždy 60 000 korun. Od února se Kompenzační bonus zvýšil z 500 korun denně na 1000 korun denně, tedy na 30 000 korun měsíčně a bude možné ho čerpat i v dubnu, jak jsem zmínil výše. Příspěvek pro OSVČ v kultuře v rámci 2. a 3. výzvy COVID – Kultura pro (říjen 2020 – březen 2021) činí v součtu 120 000 korun, které se nekrátí, žadatel vždy dostane celou částku ve výši 60 000 korun. Sečtu-li tedy jen posledních 7 měsíců (říjen 2020 – duben 2021), OSVČ v kultuře dostanou 165 000. K tomu ještě můžeme pro OSVČ s dětmi přidat ošetrovné. Smyslem tohoto matematického cvičení rozhodně není závěr, že peněz v rámci covidové pomoci kultuře je hodně a nemohlo by jich být více, ale ukázat, že výše podpory byla vyšší, než Vámi často uváděných 10 000 měsíčně.

V rámci Národního plánu obnovy bychom mohli získat oproti původně navržené jedné miliardy téměř 8 miliard na kulturní a kreativní odvětví. Pokud se to povede, bude mnou spravovaný resort patřit mezi ty nejúspěšnější ve vyjednávání.

Rád bych vyvrátil ještě několik dalších chyb či nepřesností z Vašeho dopisu. Koncert Národ sobě se nekonal navzdory státu či ministerstvu kultury, ale právě s jeho významným organizačním, logistickým i finančním přičiněním. Náklady za zhruba pět dní, kdy se koncert připravoval, vyčíslo Národní divadlo (příspěvková organizace našeho ministerstva), které poskytlo zázemí, techniku, personál zadarmo, na 2 miliony korun. Ministerstvo kultury navíc pokryje část honorářů pro vystupující.

Na štíru s pravdou je také tvrzení, že v zahraničí muzikanti a firmy dostávají kompenzováno 70 až 80 procent příjmů z předcovidového období. V Rakousku tento model fungoval v listopadu a prosinci 2020, nyní tam existuje více programů jako u nás. Dnes stát platí jednak náhradu fixních nákladů od 17. 2. do určité výše (řídí se procenty propadu obrátu) a poskytuje bonus za výpadek činnosti v období listopad 2020 - červen 2021. Výše bonusu a náhrada fixních nákladů smí dohromady činit maximálně 30 procent. V Německu zase pro OSVČ funguje v program Neustarthilfe, přes který mohou na období leden-červen 2021 (tedy 6 měsíců) dostat až do 7500 EUR, což je ale maximum. Částka se vypočítává podle tzv. referenčního obrátu a řada žadatelů tak může získat z této částky na půl roku výrazně méně.

„Lidský čas se neotáčí v kruhu, ale běží po přímce vpřed. To je důvod, proč člověk nemůže být šťasten, neboť štěstí je touha po opakování,“ napsal Milan Kundera. Proto také s resortními kolegy hledíme především do budoucnosti. Jednáme se zástupci ministerstva zdravotnictví, kteří připravují rozvolňovací plány, a snažíme se, aby nová pravidla byla pro organizátory kulturního života finančně i organizačně smysluplná. Na předešlé schůzky jsme navázali i s nově jmenovanou hlavní hygieničkou. Aktualizovaný protiepidemický systém by měl být ministerstvem zdravotnictví představen v dubnu – to už bychom měli mít to nejhorší období epidemie za sebou.

Vážený pane Šporcle,

dost bych se divil, kdyby kolegové Babiš, Schillerová a Havlíček dokázali na otázky nastíněné ve Vašem dopise zareagovat přesněji, než bych učinil já se svými spolupracovníky z ministerstva kultury. Pokud ale Váš tlak i schůzka, kterou jste absolvovali, pomůže tomu, že až příště ponesu na vládu požadavky na další peníze pro pomoc kultuře, tak mě premiér a vicepremiéři za ANO podpoří, rozhodně to uvítám. Důležitější než zásluhy jednotlivců je výsledek. Mým zájmem je, aby se v České republice dál hrálo divadlo, koncertovalo, natáčelo, psalo, skládalo i malovalo. Pevně doufám, že v tomto úsilí mám spojence i ve Vás.

S přáním pevného zdraví a mnoha sil,

Lubomír Zaorálek

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and a long horizontal stroke at the end.